



L 293/2003

# PARLAMENTUL ROMÂNIEI

## CAMERA DEPUTAȚILOR

### LEGE

**privind cimitirele, crematoriile umane și serviciile funerare**

**Camera Deputaților** adoptă prezentul proiect de lege.

#### CAPITOLUL I

#### **Dispoziții generale**

##### *Secțiunea 1*

##### ***Principii***

**Art. 1.** - (1) Prezenta lege stabilește drepturile și obligațiile în legătură cu activități funerare, cimitire și crematorii umane.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică:

a) cultelor, bisericilor și comunităților religioase, denumite în continuare *culte*, autorităților administrației publice locale, operatorilor economici, fundațiilor și asociațiilor, care dețin în proprietate, în administrare sau în întreținere cimitire în funcțiune sau închise, opere comemorative sau crematorii umane;

b) persoanelor fizice și/sau juridice care prestează servicii funerare, precum și activități legate de întreținerea și funcționarea cimitirelor, a operelor comemorative sau a crematoriilor umane.

(3) În cazul mormintelor și/sau al operelor comemorative de război, prevăzute în Lista monumentelor istorice, dispozițiile prezentei legi nu aduc atingere prevederilor Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, cu modificările ulterioare.

(4) În cazul înhumării fătului născut mort ori a unor părți sau organe umane se aplică prevederile prezentei legi, în măsura în care nu există prevederi legale contrare.

**Art. 2.** - (1) Oricine are dreptul la o înmormântare decentă și la aducerea ultimului omagiu la locul de veci al decedatului.

(2) La stabilirea locului de veci și organizarea serviciilor funerare, persoanele în drept și prestatorii serviciilor funerare sunt obligați să colaboreze între ei, să țină cont de voința exprimată pe timpul vieții de către defunct sau, în lipsa acesteia, vor ține seama de apartenența religioasă a defunctului.

(3) Înmormântarea poate fi religioasă sau laică. Înmormântarea religioasă are loc cu respectarea canoanelor, obiceiurilor locului, tradițiilor și regulamentelor cultului respectiv. În cazul înmormântării laice, organizatorii stabilesc modul de desfășurare a procesiunii funebre.

### *Secțiunea a 2-a*

#### *Definiții*

**Art. 3.** - În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) *cimitir* – spațiul situat în intravilanul sau extravilanul localității, care a fost, este sau va fi destinat înhumării;

b) *opere comemorative de război* - edificiile, monumentele de artă, plăcile și altarele comemorative, troițele, crucile, cenotafurile sau orice alte construcții ori lucrări, astfel cum sunt definite aceste opere la art. 5 din Legea nr. 379/2003, cu modificările ulterioare;

c) *lucrări funerare supraterane* - însemnele, bordurile, împrejmuirile, lespezile, obeliscurile sau orice alte lucrări de artă pentru înhumare;

d) *lucrări funerare subterane* - criptele pentru locuri de înhumare;

e) *zone protejate* – zonele de locuit, zonele balneoclimaterice, zonele de odihnă și recreere, instituțiile social-culturale, unitățile sanitare și unitățile de învățământ.

### *Secțiunea a 3-a* **Cimitirul**

**Art. 4.** – Cimitirul se poate afla în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, a cultelor religioase legal recunoscute sau a unităților locale de cult/biserici în situația cimitirelor confesionale, în proprietatea operatorilor economici, asociațiilor sau fundațiilor, cât și în proprietatea unui alt stat, cu respectarea tratatelor la care România este parte.

**Art. 5.** - (1) Administratorul cimitirului este proprietarul acestuia sau cel care deține dreptul de administrare.

(2) Autoritățile administrației publice locale au obligația de a înființa cimitire publice în fiecare localitate și de a le organiza astfel încât să aibă sectoare corespunzătoare pentru fiecare cult recunoscut, la cererea cultelor sau a unităților locale de cult ce funcționează în localitatea respectivă.

(3) În localitățile în care nu există cimitire comunale și unele culte nu dispun de cimitir propriu, persoanele decedate care au aparținut respectivelor culte vor fi înhumate potrivit ritului propriu în cimitirele existente în funcțiune, excepție făcând cimitirele existente în funcțiune ce aparțin cultelor mozaic și musulman.

(4) De prevederile prezentului articol beneficiază și persoanele fără apartenență religioasă.

**Art. 6.** - (1) Realizarea infrastructurii și a zonelor verzi din interiorul cimitirului, parcelarea, împrejmuirea și dotarea acestuia reprezintă obligații ale proprietarului.

(2) Proprietarul cimitirului are obligația întreținerii și a menținerii în funcțiune a cimitirului. Această obligație a proprietarului poate fi îndeplinită, pe bază de contract, și de un operator economic.

(3) Proprietarul cimitirului este obligat să elaboreze regulamentul de organizare și funcționare a cimitirului.

*Secțiunea a 4-a****Înființarea, închiderea, desființarea și redeschiderea cimitirelor***

**Art. 7.** - (1) În documentațiile de urbanism sunt cuprinse condițiile referitoare la înființarea cimitirului.

(2) Realizarea și extinderea oricăror construcții sau a infrastructurii cimitirului se fac după obținerea autorizației de construire eliberate în condițiile legii.

(3) Nu este necesară obținerea autorizației de construire pentru executarea însemnelor, a bordurilor sau a împrejmuirilor locurilor de înhumare, pentru realizarea de obeliscuri sau a altor lucrări de artă plastică din cimitir.

(4) Pentru desființarea cimitirului este necesară obținerea autorizației de desființare, potrivit prevederilor Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(5) În cazul cimitirelor înființate după intrarea în vigoare a prezentei legi, distanța minimă admisă între zonele protejate și gardul care delimitează cimitirul este de 100 m.

(6) Cimitirele se împrejmuesc cu gard. La cimitirele înființate după intrarea în vigoare a prezentei legi, gardul se dublează cu o perdea de arbori. Între morminte și gardul cimitirului se va asigura o zonă liberă de 3 m.

**Art. 8.** - (1) La înființarea cimitirului, proprietarul este obligat să asigure:

- a) drumurile interioare și aleile;
- b) sala de ceremonii funerare;
- c) spațiul tehnic care să asigure temperatura de până la 15°C, premergător ceremoniei funerare;
- d) existența unei surse de apă utilizabilă;
- e) WC-uri;
- f) spațiul amenajat corespunzător pentru depozitarea gunoiului;
- g) spații verzi, arbuști, copaci pe marginea drumurilor și aleilor.

(2) În cazul cimitirelor închise, în care nu se mai fac înmormântări, proprietarul este obligat să îndeplinească obligațiile prevăzute la alin. (1) lit. e)-g).

**Art. 9.** - (1) Dacă toate locurile de veci din cimitir ori dintr-o parte a acestuia au fost ocupate, iar acest lucru este stabilit printr-o expertiză de specialitate, administratorul cimitirului, după ce în prealabil aduce la cunoștința publică prin mijloacele de informare în masă această situație, poate declara cimitirul sau partea corespunzătoare din acesta închisă.

(2) Orice persoană care justifică un interes legitim poate contesta măsura de închidere a cimitirului la instanțele competente, în situația în care cimitirul aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(3) În situația în care cimitirul este cimitir confesional și proprietatea asupra acestuia a fost dobândită prin cumpărare sau prin donație, contestația va fi soluționată de către cultul deținător, conform regulamentului propriu.

(4) Exhumarea cadavrelor în vederea constatării cauzelor morții se face numai cu încuviințarea procurorului.

(5) Osemintele pot fi deshumate în orice perioadă a anului, fără avizul autorităților de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, după 7 ani de la deces.

**Art. 10.** - La extinderea și redeschiderea cimitirului care a fost închis se aplică regulile stabilite pentru înființarea cimitirelor.

**Art. 11.** - Desființarea și schimbarea destinației unui cimitir se poate face numai după 30 de ani de la ultima înhumare și după strămutarea tuturor osemintelor, pentru motive temeinic justificate și cu avizul Secretariatului de Stat pentru Culte și a cultului respectiv. Desființarea cimitirelor înainte de acest termen se face cu avizul autorităților de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București.

*Secțiunea a 5-a*  
**Întreținerea și funcționarea cimitirelor**

**Art. 12.** - Administratorul cimitirului este obligat să asigure, atunci când este nevoie, renovarea clădirilor, întreținerea și menținerea în funcțiune a infrastructurii din cimitir, precum și întreținerea zonelor verzi a căror suprafață inițial stabilită nu poate fi micșorată pentru crearea de noi locuri de înhumare.

**Art. 13.** - (1) Organizarea și funcționarea cimitirelor și a crematoriilor se realizează în condițiile prezentei legi, în conformitate cu prevederile hotărârii Guvernului adoptate potrivit prevederilor art. 36 și ale Regulamentului de organizare și funcționare aprobat prin hotărâre a consiliului local, precum și a regulamentelor de organizare și funcționare proprii cultelor, prin care se instituie reguli generale pentru serviciile de înhumare și de incinerare.

(2) Administratorul cimitirului are următoarele obligații:

- a) să respecte regulamentul de organizare și funcționare a cimitirului;
- b) să stabilească regulile privind prestarea serviciilor de înhumare și de incinerare, precum și regulile privind prestarea altor servicii de către operatori economici sau de persoane fizice autorizate;
- c) să asigure corectitudinea concesiunilor și a atribuirii locurilor de înhumare, cu respectarea condiției ca locul să fie îngrijit;
- d) să stabilească regulile de acces în cimitir și orarul de funcționare;
- e) să asigure funcționarea și întreținerea sălii de ceremonii funerare, a spațiului prevăzut la art. 8 alin. (1) lit. c) și a întregii infrastructuri;
- f) să organizeze preluarea persoanelor decedate, deschiderea și închiderea cimitirului;
- g) să întocmească și să păstreze registrele de evidență și arhivă;
- h) să asigure efectuarea și păstrarea curățeniei, întreținerea drumurilor și a aleilor, dezapezirea acestora, colectarea și transportul gunoaielor;
- i) să asigure paza și ordinea în perimetrul cimitirului sau al crematoriului, întreținerea împrejurimilor;

j) să asigure servicii de relații cu publicul și informarea vizitatorilor.

**Art. 14.** - (1) Administratorul asigură întocmirea și păstrarea unui registru de evidență în care se înscriu în mod obligatoriu următoarele date: numărul curent, ziua, luna, anul înhumării sau al așezării în nișă a urnei cu cenușă, datele de identificare a defunctului, adresa de la ultimul domiciliu, data decesului, numărul parcelei, al rândului și al locului de înhumare, numele și adresa persoanei care a comandat înhumarea și observații cu privire la tipul și lucrările locului de înhumare.

(2) În cazul înhumării unei persoane decedate neidentificate, în registrul de evidență se menționează denumirea autorității care a dispus înhumarea și numărul dosarului cazului.

(3) Persoana care a solicitat înhumarea și concesionarul locului de înhumare au acces la registrul de evidență.

(4) Administratorul este obligat ca, în timpul orelor de program, să ofere informații persoanelor care se interesează despre locul de înhumare a persoanei decedate.

### *Secțiunea a 6-a* **Înmormântarea**

**Art. 15.** - (1) Înmormântarea poate fi religioasă sau laică, precedată sau nu de incinerare.

(2) Locul și modalitatea înmormântării vor fi conforme voinței exprimate în timpul vieții de persoana decedată, fără nicio modificare a ultimei voințe a acesteia.

(3) Dacă pe timpul vieții persoana decedată nu și-a exprimat dorința referitoare la înmormântare, locul și modalitatea înmormântării se hotărăsc de persoana, familia sau de autoritatea care se îngrijește de înmormântare.

**Art. 16.** - (1) Cu privire la înmormântare sunt obligate să dispună următoarele persoane:

- a) persoana care s-a angajat prin contract că se va îngriji de înmormântare;
- b) persoana stabilită prin testamentul defunctului;

c) în lipsa testamentului, soțul/soția persoanei decedate, care a trăit în aceeași locuință cu persoana decedată în ultima parte a vieții;

d) altă rudă apropiată a decedatului, până la gradul al IV-lea inclusiv.

(2) Dacă nu există nicio persoană obligată să dispună în legătură cu înmormântarea sau persoana obligată se găsește într-un loc necunoscut ori nu-și îndeplinește obligația, primarul unității administrativ-teritoriale în raza căreia a avut loc decesul dispune cu privire la înmormântare.

**Art. 17.** - (1) Titularii dreptului de folosință a locurilor de înhumare au obligația de amenajare și de întreținere a acestor locuri și a lucrărilor funerare aferente existente, asigurându-le un aspect cât mai îngrijit.

(2) La expirarea termenului de folosință a locului de înhumare, concesionarul are drept de preempțiune, iar în caz de deces al concesionarului, dreptul de preempțiune revine persoanei celei mai apropiate în grad de rudenie cu acesta.

(3) Dacă cimitirele au locuri amenajate pentru cultele recunoscute de lege, la acordarea dreptului de preempțiune se va ține cont și de specificul cultului respectiv.

**Art. 18.** - Administratorul cimitirului retrage dreptul de folosință a locurilor de înhumare și îi înștiințează în scris pe titularii dreptului de folosință în următoarele cazuri:

a) titularului i se atribuie un alt loc de înhumare;

b) părăsirea sau menținerea în stare de neîngrijire pe o perioadă mai mare de 2 ani a locurilor de înhumare și a lucrărilor funerare, după o notificare prealabilă.

**Art. 19.** - Înhumarea sau incinerarea persoanelor decedate se face numai pe baza certificatului de deces, eliberat de ofițerul stării civile care a înregistrat decesul. Certificatul de deces se prezintă administrației cimitirului, care păstrează o copie după acesta.



*Secțiunea a 7- a*  
***Servicii funerare***

**Art. 20.** - (1) Serviciile funerare constau în: primirea comenzii pentru înmormântare, transportul persoanei decedate, pregătirea pentru înmormântare, așezarea pe catafalc și organizarea ceremoniei de ultim rămas bun, coborârea sicriului în mormânt, deschiderea și închiderea mormântului, exhumarea și reînhumarea, incinerarea, preluarea urnei și așezarea acesteia în nișa specială, predarea urnei.

(2) Exhumările și reînhumările se fac de administrațiile cimitirelor, în prezența familiei persoanei decedate sau a unui reprezentant al acesteia și a administratorului cimitirului, cu respectarea normelor sanitare antiepidemice.

(3) Unele dintre serviciile funerare prevăzute la alin. (1) pot fi realizate și separat.

(4) Serviciul religios oficiat de reprezentanții cultelor cu ocazia înmormântării nu se consideră prestare de servicii funerare, potrivit prevederilor alin. (1).

**Art. 21.** - Prestarea serviciilor funerare se face potrivit prezentei legi, hotărârii Guvernului adoptate potrivit prevederilor art. 36 și normelor tehnice sanitare emise de către Ministerul Sănătății.

**Art. 22.** - (1) Prestarea serviciilor funerare se poate face numai în spații autorizate.

(2) În instituțiile de sănătate publică se interzic înființarea și funcționarea spațiilor pentru prestări de servicii funerare, cu excepția spațiilor necesare derulării formalităților, în cazul decesului produs în instituția respectivă. Se interzice personalului instituției de sănătate publică să influențeze rudele persoanei decedate în alegerea prestatorului de servicii funerare.

(3) Se interzice orice formă de publicitate pentru firmele prestatoare de servicii funerare în incinta instituțiilor de sănătate. La biroul de întocmire a formalităților, pentru persoanele decedate în instituția respectivă se poate afișa lista alfabetică a firmelor furnizoare de servicii funerare, cu adresa și numărul de telefon.

(4) Pe teritoriul cimitirului, cu excepția locului destinat acestui scop, publicitatea serviciilor funerare este interzisă.

**Art. 23.** - Pe timpul desfășurării activităților sale specifice prestatorul de servicii funerare este obligat să respecte dispozițiile solicitantului înmormântării referitoare la procesul funerar sau, în cazul înmormântării religioase, canoanele bisericești.

*Secțiunea a 8-a*  
***Prestatorul de servicii funerare***

**Art. 24.** - (1) Pot presta servicii funerare operatorii care îndeplinesc criteriile prevăzute de prezenta lege și de hotărârea Guvernului adoptată potrivit prevederilor art. 36 și care obțin avizul consiliului local al unității administrativ-teritoriale în care își desfășoară activitatea.

(2) Consiliul local eliberează avizul operatorului care îndeplinește următoarele condiții:

- a) are capacitatea financiară și profesională necesară;
- b) nu are datorii restante la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetul local;
- c) dispune de spațiul corespunzător pentru desfășurarea obiectului de activitate în condiții decente.

**Art. 25.** - Criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorul de servicii funerare se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, adoptată potrivit prevederilor art. 36.

**Art. 26.** - (1) Capacitatea financiară necesară prevăzută la art. 24 alin. (2) lit. a) constă într-un fond de garantare constituit pentru plata despăgubirilor datorate în cazul neîndeplinirii sau al îndeplinirii defectuoase a prestărilor de servicii funerare. Nivelul fondului de garantare se stabilește prin hotărâre a Guvernului, adoptată potrivit prevederilor art. 36.

(2) Constituie fond de garantare:

- a) suma depusă într-un cont special la banca la care operatorul economic are deschis contul curent;
- b) garanția bancară sau asigurare de malpraxis încheiată la valoarea fondului de garantare stabilit prin hotărâre a Guvernului.

*Secțiunea a 9-a*  
***Transportul persoanelor decedate***

**Art. 27.** - (1) Transportul persoanelor decedate în vederea înhumării în aceeași sau în altă localitate se face în sicrie cu capac, cu autovehicule special amenajate în acest scop, care respectă prevederile normelor sanitare și antiepidemice.

(2) Transportul persoanelor decedate din cauză unor boli contagioase se poate face numai pe baza certificatului eliberat de un medic specialist în medicină legală sau anatomie patologică și a adeverinței de înhumare eliberate de autoritatea administrației publice locale.

**Art. 28.** - (1) Pentru transportul persoanelor decedate în străinătate este necesar acordul autorităților din țara respectivă, precum și aprobarea instituției de sănătate publică competentă din unitatea administrativ-teritorială în care a avut loc decesul.

(2) Pentru aducerea în România a persoanelor decedate sunt necesare aprobarea oficiului consular al României din țara respectivă, aprobarea autorităților de sănătate publică din țara respectivă, precum și declarația de primire din partea administrației cimitirului în care are loc înhumarea.

(3) În cazurile de deces datorat bolilor transmisibile, carantabile, se iau măsurile de prevenire a răspândirii infecției impuse de inspecțiile sanitare de stat județene, respectiv a municipiului București. Transportul persoanelor decedate în acest mod se face numai cu avizul sanitar de transport eliberat de autoritățile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București.

(4) Transportul persoanei decedate în afara localității în care s-a produs decesul se face după îmbălsămare, într-un sicriu impermeabil și închis etanș, al cărui fund este acoperit cu materii absorbante.

(5) Transportul internațional al corpurilor persoanelor decedate din țară în străinătate se face pe baza unui pașaport de transport mortuar, eliberat de către autoritățile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, în funcție de locul unde s-a produs decesul sau exhumarea.

(6) Transportul internațional al corpurilor persoanelor decedate se face în sicriu impermeabilizat, închis etanș, al cărui fund este acoperit cu un strat de 5 cm grosime din materiale absorbante (rumeguș, turbă), îmbibate într-o soluție dezinfectantă. Sicriul se depune într-o ladă din lemn, bine etanșezată.

### *Secțiunea a 10-a* ***Incinerarea***

**Art. 29.** - Înființarea, transformarea, reînnoirea crematoriilor se fac în conformitate cu prevederile documentațiilor de urbanism, pe baza autorizației de construcție.

**Art. 30.** - Dacă, în conformitate cu mențiunea din certificatul de deces, persoana decedată poate fi incinerată, incinerarea poate avea loc în oricare crematoriu uman în funcțiune din țară. Administrația crematoriului păstrează o copie a certificatului de deces.

**Art. 31.** - Pentru incinerarea unei persoane străine decedate în România sau în cazul unei persoane străine decedate în altă țară și transportate în România este nevoie de aprobarea oficiului consular din România al țării al cărei cetățean a fost defunctul sau, în lipsa acestuia, de aprobarea autorităților competente de la ultimul domiciliu al defunctului.

**Art. 32.** - Persoanele decedate neidentificate nu pot fi incinerate.

### *Secțiunea a 11-a* ***Întreținerea cimitirului***

**Art. 33.** - (1) Pentru menținerea în funcțiune și întreținerea cimitirului, autoritatea administrației publice locale poate încheia contract de prestări de servicii publice cu operatorul economic care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege și de hotărârea Guvernului adoptată potrivit prevederilor art. 36.

(2) Contractul de prestări de servicii publice cuprinde următoarele clauze obligatorii:

- a) părțile contractante;
- b) enumerarea serviciilor prestate;
- c) modalitatea și perioada de realizare a serviciilor;
- d) parametrii cantitativi și calitativi de îndeplinit;
- e) durata contractului, care nu poate fi mai mică de 5 ani și mai mare de 15 ani, cu posibilitate de prelungire;
- f) modalitatea de finanțare a serviciului;
- g) contravaloarea serviciilor prestate și modalitatea de plată;
- h) locul desfășurării activității;
- i) regulile de utilizare, întreținere, reînnoire și înlocuire a mijloacelor fixe din patrimoniul autorității publice, puse la dispoziție;
- j) cantitatea și calitatea dotărilor necesare prestării serviciilor.

**Art. 34.** - (1) Contravaloarea concesiunii locurilor de înhumare pe teritoriul cimitirului, precum și taxa pentru alte activități desfășurate de operatorii economici se stabilesc de proprietarul cimitirului.

(2) Accesul vizitatorilor în cimitir este gratuit.

## CAPITOLUL II Dispoziții finale

**Art. 35.** - În cazul mormintelor și/sau al operelor comemorative de război, sunt aplicabile prevederile Legii nr. 379/2003, cu modificările ulterioare.

**Art. 36.** - În termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, prin hotărâre a Guvernului se stabilesc:

- a) criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare, precum și normele tehnice și sanitare ale acestor servicii;
- b) normele și regulile detaliate privind înființarea, extinderea, închiderea, desființarea, redeschiderea cimitirelor, precum și cele privind înhumarea, incinerarea, deshumarea și reînhumarea;

- c) normele tehnice și sanitare pentru crematoriile umane;
- d) nivelul fondului de garantare.

**Art. 37.** - (1) Prezenta lege intră în vigoare la 90 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României.

(2) Prezenta lege se completează cu dispozițiile legale referitoare la cimitire, cuprinse în Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor.

**Art. 38.** - La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Capitolul X - *Normele de igienă privind înhumarea, transportul și deshumarea cadavrelor umane*, cuprinzând art. 149-154, din Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației, cu modificările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare.

Acest proiect de lege a fost adoptat de Camera Deputaților în ședința din 16 noiembrie 2010, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

Roberta Alma Anastase

Handwritten signature of Roberta Alma Anastase in black ink.